

Asia: VN/538/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Yleiset säännökset (Luku 1)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 1 ja sen perusteluista

Esityksen keskeisenä tavoitteena on vahvistaa kiertotaloutta Suomessa sekä tehostaa jäte-hierarkian (etusijajärjestys) noudattamista ja lisätä materiaalien resurssitehokasta käyttöä sekä kierrätystä. Vesilaitosyhdistys pitää esityksen yleisiä tavoitteita erittäin kannatettavina.

Jätteen luokittelun päätyminen

Jätelain 5 b §:ssä säädetään jätteen luokittelun päätyemisestä. Jätelakiehdotuksen mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yksityiskohtaisista jätteen luokittelun päätyemisen arviointiperusteiden soveltamiseksi tiettyihin jätelajeihin. Jos tietyn jätteen jätteen luokittelun päätyemisen arviointiperusteista ei säädetä Euroopan unionin lainsäädännössä tai 5 b § 2 momentin mukaisella valtioneuvoston asetuksella, ympäristölu-paviranomainen voi päättää tapauskohtaisesti jätteen luokittelun päätyemisestä Jätelain 5 b § 1 momentissa säädettyjen edellytysten perusteella.

Jätelain uudistamisen yhteydessä on tehty selvitys, joka koskee kansallisesti hyväksyttävien lannoitevalmisteiden jätteen luokittelun päätyemistä (29.3.2019). Selvitys on laadittu, koska on tunnistettu laaja tarve jätteen luokittelun päätyemisen menettelylle niille lannoitevalmisteille, joiden ei ole mahdollista tulla luokitelluksi EU-lannoitteeksi ja näin ollen tuotteiksi EU:n uuden lannoiteasetuksen perusteella.

Kansallisessa lannoitevalmistelaisissa 539/2006 ja sen nojalla annetuissa asetuksissa on annettu lannoitevalmisteiden laatua, valmistusta ja markkinointia koskevat vaatimukset. Lannoitevalmisteita valmistavan laitoksen on täytettävä sekä lannoitevalmisteiden valmistamista koskevat lannoitevalmistelain sekä jätteen käsittelyä koskevat ympäristönsuojelulain vaatimukset ja omattava

molempien lainsäädäntöjen edellyttämät luvat. Lannoitevalmistelain mukaiset jättepohjaiset lannoitevalmisteet ovat ”harmaalla alueella”. Lainsäädännöllisesti jättepohjainen lannoitevalmiste ei ole vapautunut jätestatuksesta, mutta käytännössä jättepohjaiset lannoitevalmisteet ovat tällä hetkellä markkinoilla yhdenvertaisessa asemassa muista materiaaleista valmistettujen lannoitevalmisteiden kanssa. Käytännössä kansallinen lannoitesäädäntö on nykyisellään luonut mahdollisuuden korkealaatuisten jättepohjaisten lannoitevalmisteiden tuotantoon ja markkinointiin kuten ne olisivat tuotteita.

On ennakoitavissa, että tulevaisuudessa jätteeksi luokittelun päättymisen luokittelulle olisi tarve nykyisten tyyppinimien mukaisille lietepohjaisille lannoitevalmisteille. Samankaltainen säädösympäristö muihin lannoitevalmisteisiin nähden, ennakoitavuus ja hallinnollisten toimien sujuvuus puoltavat sitä, että jätteeksi luokittelun päättymisen kriteerit määriteltäisiin erillisessä asetuksessa.

Lannoitevalmisteiden osalta toimivaltainen viranomainen on Ruokavirasto, jolla on myös niihin liittyvää asiantuntemusta. Pidämme luontevana, että lannoitevalmisteiden osalta jätteeksi päättymisen kriteereiden asettamisessa Ruokavirasto on aktiivisesti mukana.

Pidämme tärkeänä, että Suomeen luodaan sujuva järjestelmä kansallisen jätteeksi luokittelun päättymisen osalta lannoitevalmisteille. Lannoitevalmisteiden jätteeksi päättymisen luokittelu vaatii vielä jatkotarkastelua. Kansallisesti hyväksyttävien lannoitevalmisteiden jätteeksi luokittelun päättymisen liittyy läheisesti toimialaamme. Vesilaitosyhdistys tekee mielellään yhteistyötä ja pyytää tulla kuulluksi tämän asiakokonaisuuden edetessä jatkotarkasteluun ja jatkovalmisteluun.

Yleiset velvollisuudet ja periaatteet (Luku 2)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 2 ja sen perusteluista

SUP-direktiivin toimeenpano

Esitykseen sisältyvän ehdotuksen mukaan SUP-direktiiviin sisältyvät eräiden muovituotteiden markkinoille saattamisen kieltäminen sekä eräiden tuotteiden merkintävaatimukset saatettaisiin osaksi kansallista sääntelyä jätelain nojalla annettavalla asetuksella. Sekä tuotekiellot että merkintävaatimukset ovat sellaisenaan ehdottomia direktiivin vaatimuksia. Merkintävaatimusten piiriin kuuluvat muovina sisältävät terveystiteet, tamponit, kosteuspyyhkeet, suodattimelliset tupakkatuotteet ja suodattimet sekä juomamukit.

Esitysluonnoksella pantaisiin täytäntöön SUP- direktiiviin sisältyvät tuotekiellot (5 artikla) ja merkintävaatimukset (7 artikla), joita on ryhdyttävä soveltamaan jo 3.7.2021. Lainsäädäntötekniisesti ko. vaatimukset pantaisiin täytäntöön jätelain nojalla annettavalla asetustason sääntelyllä. Ko. vaatimusten osalta relevantteja jätelain pykäläitä ovat esitysluonnoksessa 9 §, 10 § ja 25 §, 127 §. Asetustason sääntelyn valmistelu toteutetaan siinä vaiheessa, komission suuntaviivat ja merkintöihin

liittyvä komission täytäntöönpanosäädös on annettu – tuolloin siis esimerkiksi vaikutusten arviointi täsmentyy. Asetustason sääntelystä tullaan järjestämään oma lausuntokierros.

SUP-direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteitä, joilla annetaan tietoja kuluttajille ja kannustetaan heitä vastuulliseen käyttäytymiseen, jotta tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvista tuotteista aiheutuvaa roskaantumista voitaisiin vähentää. Käyttäjien on direktiivin mukaan saatava tieto mm. kertakäyttöisten muovituotteiden epäasianmukaisen loppukäsittelyn vaikutuksista viemäriverkkoon. Edellä mainittuja tuotteita ovat mm. kosteuspyyhkeet eli henkilökohtaiseen hygieniaan ja kotitalouksien käyttöön tarkoitetut esikosteutetut pyyhkeet sekä terveysiteet, tamponit ja tamponien asettimet. Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajat huolehtivat valistustoimenpiteiden kustannuksista. Valistuksen toteuttaminen on tärkeää ja tarpeellista. Koronakriisin aikana muun muassa kosteuspyyhkeiden aiheuttamat tukokset ovat erityisesti aiheuttaneet ylimääräistä työtä ja viemärien tulvimisen myötä päästöjä ympäristöön. Lausuttavana olevassa materiaalissa ei selkeästi ilmene missä ja miten valistusveloitteesta ja tuottajien kustannustenvastuusta valistuksen osalta tullaan säättämään. Jätelakiluonnoksesta ei myöskään käy ilmi, missä ja miten säädetään SUP-direktiivin vaatimusten mukaisesti kertakäyttötuotteiden tuottajien veloitteesta kattaa tuotteiden jätehuollon kustannuksia. SUP-direktiivin toimeenpanon toteuttamista olisi syytä selventää.

Kunnan vastuulla oleva jätehuolto (luku 5)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 5 ja sen perusteluista

Jätelain mukaan kunnan on järjestettävä saostus- ja umpisäiliölaitteen jätehuolto. Velvoite ei muutu nykyiseen lainsäädäntöön nähden. Pidämme tätä ratkaisua kannatettavana.

Kuten aikaisemminkin, kunta on velvollinen huolehtimaan saostus- ja umpisäiliölaitteen kuljetuksen järjestämisestä, mutta voi edelleen myös päättää, että kiinteistön haltija sopii kuljetuksen itse jätelain edellytysten täytyessä.

Vesihuoltolaitosten jätevedenpuhdistamot toimivat usein sako- ja umpikaivolaitteiden vastaanottajina. Vastaanottaminen ei kuitenkaan ole aina ongelmatonta, vaan on melko tavallista, että sako- ja umpikaivolaitteiden tyhjennykset eivät toteudu tasaisesti ja tiettyinä sesonkiajankohtina puhdistamoiden kuormitus kasvaa rajusti. Puhdistamoiden hyvän puhdistustehon takaamiseksi olisikin suositeltavaa, että sako- ja umpikaivolaitteiden vastaanotto toteutuu mahdollisimman tasaisesti, jotta voidaan varmistaa, että tuleva kuormitus pysyy jatkuvasti puhdistuskapasiteetin mukaisissa rajoissa.

Vesilaitosyhdistys pitää tärkeänä, että kaikki sektorit tekevät oman osuutensa ravinnekuormituksen vähentämiseksi vesistöihin. Vesienhoidon suunnitelmien vesistöjen tilatavoitteiden oikeudellisen sitovuuden myötä kaikkien sektoreiden vesistökuormituksella on vaikutusta esimerkiksi jätevedenpuhdistamoiden lupavaatimukseen, sillä vesistöjen kuormitusta ja sen vaikutusta tarkastellaan pitkällä aikavälillä kokonaisuutena. Hajakuormituksen päästöjen vähentäminen nykyisestä on edelleen tarpeen monella vesialueella. Säännöllinen kunnossapito ja sako- ja umpikaivolietteiden tyhjennys ovat oleellisia tekijöitä, jotta kiinteistökohtaiset jätevesijärjestelmät toimivat asianmukaisesti. Mikäli yksittäiset kiinteistöt vastaavat sako- ja umpikaivojärjestelmien tyhjentämisestä itsenäisesti, ei tyhjennysten säännöllisyyttä tai niiden ajoittamista voida hallita yhtä hyvin kuin keskitetysti organisoidusti. Näin ollen vesihuoltolaitosten kannalta keskitetysti hoidettu sako- ja umpikaivolietteiden tyhjennys, jossa otetaan huomioon myös jätevesien puhdistuksen kapasiteetti, on hyvä ratkaisu. Tämä edellyttäisi, että saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetus säädetään kunnan järjestämisvastuulle.

Tuottajavastuu ja juomapakkaukset (Luvut 6 ja 7)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 6 ja 7 sekä niiden perusteluista

-

Muut jätelain pykälät

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen muista luvuista ja niiden perusteluista

Kirjanpitovelvoitteet

Jätedirektiivin 35 artiklan 1 kohdan muutoksen vuoksi jätelain 118 § ja 119 §:ssä tarkoitettua kirjanpitoa ja kirjanpitoon sisällytettäviä tietoja koskevia säännöksiä tarkistetaan siten, että ne sisältäisivät myös tiedot jätteen valmistelusta uudelleenkäyttöön, kierrätyksestä tai muista hyödyntämistoimista syntyvien tuotteiden ja materiaalien määrästä.

Ymmärtääksemme käsiteltäessä puhdistamolietteet lannoitevalmisteiksi vastaavat tiedot toimitetaan jo tällä hetkellä Ruokavirastolle. Näin ollen velvoitteesta voi aiheutua päällekkäistä työtä. Lainsäädännön toimeenpanossa onkin syytä varmistaa raportointivelvoitteiden koordinointi siten, että lannoitevalmistelain ja jätelain raportointivelvoitteet yhteensovitetaan.

Sähköisiin siirtoasiakirjoihin siirtyminen

Jätelakiin ehdotetaan uutta pykälää 121 a, jossa edellytetään, että siirtoasiakirja on laadittava sähköisenä. 121 b § mukaan poiketen siitä, mitä 121 a §:n 1 momentissa säädetään, siirtoasiakirja voidaan laatia paperisena asiakirjana, jos jätteen haltijalla ei ole edellytyksiä laatia siirtoasiakirjaa sähköisenä.

Vesilaitosyhdistys kannattaa sähköisiin siirtoasiakirjoihin siirtymistä. Valmiudet sähköisten siirtoasiakirjojen käyttöönottoon voivat kuitenkin vaihdella, joten pidämme hyvänä sitä, että mahdollisuus paperisen asiakirjan käyttöön säilyy, mikäli haltijalla ei ole edellytyksiä laatia sähköistä siirtoasiakirjaa.

Jos jäte noudetaan kotitaloudesta, ehdotuksen mukaan jätteen kuljettajan on jätteen haltijan sijasta huolehdittava tietojen toimittamisesta ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Pidämme kannatettavana ehdotusta siitä, että vastuu tietojen toimittamisesta on jätteen kuljettajalla.

Muiden lakien muutettavat pykälät (ympäristönsuojelulaki, kemikaalilaki, rikoslaki ja laki rikesakkorikkomuksista)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ympäristönsuojelulakiin, kemikaalilakiin, rikoslakiin ja ehdotetuista pykälämuutoksista ja niiden perusteluista

-

Asetusyhteenvedo

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätealan asetuksiin ehdotettavien muutosten keskeisestä sisällöstä

Erilliskeräysvelvoite kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa

Asetuksella säädettäisiin jätelain 15 §:n 3 momentin nojalla aiempaa tarkemmat velvollisuudet yhdyskuntajätteen erilliskeräyksestä. Julkisen (ml. kunnan) hallinto- ja palvelutoiminnassa ja elinkeinotoiminnassa syntyvän yhdyskuntajätteen erilliskeräys tulisi järjestää jokaiselta taajamassa tai asema- tai yleiskaavoitetulla palvelu-, matkailu- tai työpaikka-alueella sijaitsevalta kiinteistöltä viimeistään vuoden kuluttua lain voimaantulosta, jos biojätettä, pakkausjätteitä tai pienmetallijätettä syntyy jäteasetuksessa määritellyn viikoittaisen kilorajan ylittävänä määrinä.

Vesilaitosyhdistys kannattaa erilliskeräyksen edellyttämistä myös kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa, siis myös velvoitteen kriteerit täyttäviltä vesihuoltolaitosten kiinteistöiltä. Erilliskeräysvelvoite on kuitenkin syytä ajoittaa tulemaan voimaan samassa aikataulussa kuin asutuksen vastaavat velvoitteet, jotta jätteiden keräys ja kuljetus voidaan järjestää kustannustehokkaasti.

Kaatopaikka-asetuksen muutos

Ehdotuksesta käy ilmi, että kaatopaikalle hyväksyttävän jätteen kelpoisuusvaatimuksia selkeytettäisiin ja säännöksen tulkintakäytäntöjen yhdenmukaistamiseksi. Lisäksi poikkeusten enimmäismääräaikoja muutettaisiin. Poikkeus, joka perustuisi luotettavaan osoitukseen siitä, ettei jäte ominaisuuksiensa perusteella sovellu muualle kuin kaatopaikkasijoitukseen, voitaisiin myöntää enintään 10 vuoden ajaksi kerrallaan. Käsittelykapasiteetin puutteesta johtuva poikkeus voitaisiin myöntää 3 vuodeksi kerrallaan. Vesilaitosyhdistyksen näkemyksen mukaan säännöksen

selkeyttäminen sekä enimmäismääräaikoja koskevat ehdotukset ovat perusteltuja ja tarkoituksenmukaisia.

Vaikutusten arviointi

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perustelujen luvuista 4.2-5.

-

Muuta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perusteluiden muista osista ja muista mahdollisista asioista

-

Toivikko Saijariina
Suomen Vesilaitosyhdistys ry